

Fra Hørselshemmedes Landsforbund

Dato: 14. juni 2023

Våren 2022 vedtok regjeringa å leggje fram ei stortingsmelding om profesjonsutdanningane. Hovudvekta skal vere på dei rammeplanstyrte lærar-, ingeniør, helse- og sosialfagutdanningane.

- *Ønsker råd for å utdanne nok folk med god kompetanse til å jobbe og bu i heile landet.*

Hørselshemmedes Landsforbund svarer her ut spørsmål 28 om mangfald i utdanningar.

«Kva verkemiddel kan vi bruke for at profesjonsutdanningane tiltrekkjer seg studentar frå begge kjønn og ulike føresetnader og bakgrunnar? Kva bør rolla til offentlege styresmakter vere i dette arbeidet?».

Studenter med nedsatt funksjonsevne og mangfold i utdannelser.

Samtidig som politikk, lovverk og tjenester støtter studenters rett til å delta på lik linje i høgere utdanning viser forskning på feltet at studenter med funksjonsnedsettelse ofte blir ansvarlige for sin egen tilrettelegging og møter barrierer som hindrer dem i utdanningsløpet ved høgere utdanningsinstitusjoner i Norge (Brandt 2005; Brandt 2011; Langørgen & Magnus 2018; Magnus 2009; Rognaldsen 2012).

Etter artikkel 24 i CRPD forplikter partene seg til å sikre et inkluderende utdanningssystem på alle nivåer samt livslang læring for personer med nedsatt funksjonsevne. Fra norsk hold har man tatt utgangspunkt i at rettighetene er gjennomført i ulike bestemmelser, bla i universitets- og høyskoleloven. Selv om det fra offentlig hold legges til grunn at norsk rett samsvarer med CRPD artikkel 24 vet vi fra dokumentasjon, erfaring og brukerundersøkelser at det er store forskjeller mellom teori og praksis.

Høgere utdanningsinstitusjoner har et lovpålagt ansvar om å sørge for universell utforming, inkludert fysiske forhold, kommunikasjonsteknologi og læringsmiljø, slik at flest mulig kan benytte seg av utdanningstilbudet. Alle universiteter og høyskoler i Norge har en egen tilretteleggingstjeneste der studenter med funksjonsnedsettelse kan søke veiledning og støtte i saker som gjelder tilrettelegging i studieløpet. Tilbudet varierer fra sted til sted.

For at studenter med nedsatt funksjonsevne skal kunne søke, stå i samt gjennomføre høgere studier er det essensielt at det legges til rette for en universelt utformet skolehverdag samt at man må prioritere en tilretteleggingstjeneste som har den nødvendige kunnskap og ressurser til å følge opp individuell tilrettelegging for den enkelte. I tillegg er det viktig med kunnskap om inkluderende undervisning i høgere utdanning som innebærer at læringsmiljøet justeres i tråd med studentenes behov slik at alle får mulighet til å delta i læringsfellesskapet. Eksempelvis er det viktig for hørselshemmede studenter at alt læringsmateriell, også digitalt, tekster og at det er god hørbarhet.

Offentlige styresmakter kan på de nevnte punkter spille en viktig rolle, blant annet med å prioritere midler til universell utforming, som ikke bare inkluderer det fysiske miljøet, men også lydmiljøet som er viktig for alle, men helt nødvendig for noen. Konkret anbefaler man i rapporten «Hørselshemmedes diskrimineringsvern etter norsk og internasjonal rett» (Nordhus/Aarø 2021) at alle skoleeiere bør pålegges en årlig plikt til å rapportere hvor langt de har kommet i prosessen med å sikre universell utforming av alle skolebygg.

Offentlige styresmakter kan også med styringssignaler og nødvendige ressurser forsterke et system som prioriterer individuell tilrettelegging samt at undervisere har kunnskap om inkluderende undervisning.